

EPKK INFOLEHT

Põllumajanduse ja toidu-uudised Euroopast

AASTALÕPP TÕI KOKKULEPPED TULEVIKU OSAS

Kõne all olid Brexit, ELi pikaajaline eelarve, ÜPP reform ja roheleppest tulenevad strateegiad

Detsembrikuu oli ELi institutsioonide jaoks vägagi tegus - kokku lepidi ELi pikaajaline eelarve, jätkusid triloogid ÜPP reformi osas ja jõululaupäeval saabus ka EL-Ühendkuningriigi kaubanduskokkulepe. DG AGRI esitas traditsioonilisel põllumajanduse tulevikukonverentsil prognoose põllumajandusturgude arengu, poliitikate ja tarbijakäitumise muutuste kohta ning esitles uuringu tulemusi tuleviku põllumeeste olemusest ja tegevustest. Saksamaa eesistumise korraldatud suure osalejate arvuga veebiseminaril räägiti põllumajanduse digitaliseerimisest ja sellega seotud seni lahendamata probleemidest. Põllumeestel on aga hulk vastamata küsimusi ELi "Talust taldrikule" ja elurikkuse strateegiate praktiliste külgede kohta - kuidas nende strateegiate rakendamine mõjutab toidujulgeolekut, tarbijahinna tõusu ja ettevõtete elujõulisust? Vastuste leidmine nendele küsimustele on kriitilise tähtsusega, sest keskkonnanäesmärkide praktiline elluviimine sõltub põllumajandusettevõtete majanduslikust toimetulekust.

SELLES NUMBRIS:

ELi strateegiate mõju - 2
Promotsiooniraha - 3
Kliimapakt ja metaani-
strateegia - 4
Tulevikukonverents - 5
Tuleviku farmerid - 6
Digikonverents - 7
Brexit - 9
USA GM-sead - 11

VASTAMATA KÜSIMUS: MIDA TOOVAD ENDAGA KAASA „TALUST TALDRIKU- LE“ JA ELURIKKUSE STRA- TEEGIAD?

Kaheldav eelarve ja puuduv mõjuhindang

20. mail avaldas Euroopa Komisjon kaks põllumajandus-, toidutootmis- ja metsandussektori seisukohalt väga olulist strateegiat – „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegia. Nende strateegiate elluviimine võib meie põllumajanduse jaoks eelseisval kümnendil kujuneda üheks kesksemaks väljakutseks vaatamata sellele, et Eesti põllumajandus paistab ELi kontekstis positiivselt silma oma keskkonnasõbralikkusega – kasutame ju enamuse konkurentidega võrreldes oluliselt vähem taimekaitsevahendeid ja keemilisi väetisi ning suur osa meie põllumajandusettevõtjatest järgivad keskkonnasõbraliku majandamise või mahepõllumajanduse lisanõudeid.

STRATEEGIADEL SUUR MÕJU TULEVIKU ÜPP-LE

Strateegiates seatud eesmärgid pole liikmesriikidele küll kohustuslikud, kuid juba praegu on näha, et nendega arvestatakse väga tugevalt ELi ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) kujundamisel. Sellist seisukohta on näiteks väga jõuliselt väljendanud Euroopa Komisjon lõppfaasi jõudnud läbirääkimistel ÜPP tuleviku üle. Kulmu kergitama paneb aga Euroopa Komisjoni asepresidendi Frans Timmermans hiljutine seisukoht, et ka piisavad rahalised vahendid nende visioonide elluviimiseks on ELi eelarves olemas.

STRATEEGIADE MÕJU TEADMATA

Mõtlemapanev on, et ambitsioonikad eesmärgid käidi välja juba üle poole aasta tagasi, kuid siiani pole Euroopa Komisjon avaldanud mõjuhindangut strateegiate rakendamise kohta. Samas on mõjude hindamine õigusloome hea tava ja põhialus. Kahjuks valitseb siiani mõjuhindangute osas vaikus, mis mõistetavalt tekitab ettevõtjates tulevikku vaadates suurt ebakindlust, sest pole teada, mida kõik need ambitsioonikad plaanid endaga kaasa toovad?

2030. aastaks strateegiatega seatud eesmärgid anda 10% põllumaast loodusele tagasi, vähendada 20% võrra keemiliste väetiste ja 50% võrra keemiliste taimekaitsevahendite kasutamist, lisaks suurendada mahepõllumajandusmaa osakaalu 25%-ni, istutada 3 miljardit uut puud ja vähendada antibiootikumide kasutamist loomakasvatustes 50% võrra kõlavad ju hästi. Kuid praegune olukord, kus puuduvad konkreetsed tegevuskavad ja toimivad lahendused, teeb põllumehed, toidutootjad ja metsaomanikud murelikuks. Eriti, kuna me ei tea, millistele andmetele tuginedes need numbrilised eesmärgid otsustati ja mis on strateegiate rakendamise mõju meie tootmisele, keskkonnale, tarbijahinnale, toidujulgeolekule ja ekspordile.

Praegune olukord, kus puuduvad konkreetsed tegevuskavad ja toimivad lahendused, teeb põllumehed, toidutootjad ja metsaomanikud murelikuks.

EL-VÄLISED MÕJUHINNANGUD TEEVAD MURELIKUKS

Need ja paljud teised küsimused on täna vastuseta. Seni kuni Euroopa Komisjoni vaikib, on EL-i suurim kaubanduspartner USA pidanud oluliseks viia läbi ise vastav mõjuhindang. USA põllumajandusministeeriumi (USDA) mõjuhindangus vaadati kolme stsenaariumi – strateegia rakendamine ainult EL-is, lisaks EL-ile ka mõnedes EL-i välistes riikides koos täiendavate ELi kaubanduspiirangutega ülejäänute vastu ning nende ülemaailmne rakendamine.

Järeldused ei anna põhjust rõõmustamiseks. Kõikide stsenaariumide korral väheneb EL-i põllumajandustoodang 7-12% ja seega ka põllumeeste konkurentsivõime nii sise- kui eksporditurudel. Lisaks avaldab see olulist mõju ka väljaspool EL-i, hinnanguliselt tõuseksid ülemaailmsed toiduainete hinnad strateegiate rakendamisel ainult EL-is 9% ning globaalsel rakendamisel kuni 89%. Tarbijahinnatõus mõjutab otseselt tarbijate rahakotti ja seega vähendab kogu maailma rahvastiku heaolu 96 miljardi dollari kuni 1,1 triljoni dollari võrra, sõltuvalt strateegiate rakendamise ulatusest. USDA hinnangul suurendaks toiduhinna tõus toiduga mittekindlustatud inimeste arvu maailma kõige haavatumates piirkondades 22 miljoni võrra, kui strateegiat rakendab ainult Euroopa Liit, ja 185 miljoni võrra strateegia eesmärkide globaalsel rakendamisel.

Lisaks avaldas mõttekoda Farm Europe Euroopa Parlamendi tellimisel mõjuhindangu EL roheleppes ja ÜPP kohta. Uuringus järeldati, et strateegiate rakendamisel väheneks tavatootjate sissetulek sõltuvalt stsenaariumist 25–42%, mis on suurem kui USDA mõjuhindangus välja toodud 15%. Samuti toodi suure murekohana välja toiduhinna tõusu mõju tarbijale, ekspordi vähenemist ning võimalikku täiendavat keskkonnamõju tulenevalt suurenenud importkauba nõudlusest, sest EL ei suuda kontrollida EL-i väliste riikide tootmisviise. Uuringus rõhutati, et enne otsuste tegemist on vaja läbi viia põhjalikud mõjuhindangud põllumajandussektorile kaasneva mõju kohta.

KESKKONNAEESMÄRKIDE TÄITMINE SÕLTUB PÕLLUMAJANDUSETTEVÕTETE MAJANDUSLIKUST TOIMETULEKUST

Jälgides senist arutelu ELi roheleppes eesmärkide üle võib tõdeda, et need teemad on suurejoonelistes keskkonnanäesmärkide varju jäänud. Kuigi Euroopa Komisjoni asepresident Timmermans on USA mõjuhindangut kritiseerides väitnud, et see ei arvesta tehnoloogilisi muutusi ja täppisviljeluse potentsiaali rohe-eesmärkide saavutamisel, siis jätkuvalt vajab tõsist tähelepanu küsimus, kuidas nende strateegiate rakendamine mõjutab toidujulgeolekut, tarbijahinna tõusu ja ettevõtete elujõulisust? Vastuste leidmine nendele küsimustele on kriitilise tähtsusega, sest keskkonnanäesmärkide praktiline elluviimine sõltub põllumajandusettevõtete majanduslikust toimetulekust.

Põllumajandustootjad panustavad oma tegevusega iga päev keskkonnahoidu ja on valmis seda tegema ka edaspidi, et lahendada raskeid kliima- ja keskkonnaprobleeme. Keskkonnakaitsega seotud küsimused on muutunud üha olulisemaks ja kujunenud tähtsaks osaks põllumeeste argipäevast – keskkonnahoid on kestlikkuse tagamise alus. Kuid vajame selleks toimivaid lahendusi, investeringuid soodustavaid toetusi ja piisavat üleminekuaega. Lõpuks on ju põllumeeste töö eesmärgiks kindlustada, et meie toidulaua oleks piisavalt kvaliteetset ja mitmekesist toitu, mis on tervisliku toitumise alus.

© Euroopa Komisjon

182,9 MILJONIT EUROOT ELI PÕLLUMAJANDUSTOODETE MÜÜGIEDENDUSEKS

Fookus kestlikule põllumajandusele

2021. aastal eraldatakse ELi põllumajandustoodete müügiedenduseks ELis ja väljaspool seda kokku 182,9 miljonit eurot. Müügiedenduspoliitika tööprogrammis pööratakse erilist tähelepanu selliste toodete ja põllumajandusmeetodite edendamisele, mis toetavad otseselt Euroopa rohelise kokkuleppe eesmarke, seades esikohale mahepõllumajanduslikud tooted, puu- ja köögiviljad ning kestliku põllumajanduse. Pääaegu pool eelarvest (86 miljonit eurot) suunatakse kampaaniasse, mis on otsesemalt kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkidega ja eelkõige strateegiaga „Talust taldrikule“. Kampaaniad hõlmavad ELi ja kogu maailma tarbijate teavitamist mahepõllumajandusest, ELi kestlikust põllumajandusest ning põllumajandusliku toidutööstuse rollist kliimameetmete ja keskkonna seisukohast. Valitud kampaaniate eesmärk on suurendada teadlikkust sellistest põllumajanduslikest tootmisviisidest ja suurendada mahemärgise tunnustamist. Lisaks rahastatakse ELis kampaaniaid tervisliku toitumise ja tasakaalustatud toitumise edendamiseks, suurendades värske puu- ja köögivilja tarbimist. Väljaspool ELi seatakse prioriteetideks suure kasvupotentsiaaliga turud, nagu Jaapan, Lõuna-Korea, Kanada ja Mehhiko. Valitud kampaaniad peaksid suurendama ELi põllumajanduslike toiduainete konkurentsivõimet, tarbimist ja nähtavust ning laiendama nende turuosa kõnealustes sihtriikides. Loe lähemalt [SIIT](#).

© Euroopa Komisjon

EUROOPA KLIIMAPAKT

Kliimapaktt on osa ELi rohelisest kokkuleppes

Euroopa Komisjon käivitas 9. detsembril Euroopa kliimapakti algatuse, millega kutsutakse inimesi, kogukondi ja organisatsioone kaasa looma kliima-meetmetes ja ise rohelisemat Euroopat looma. See on ulatuslik algatus, mis annab inimestele igas eluvaldkonnas võimaluse otsida ühiselt kliimaprobleemidele suurema või väiksema mõjuga lahendusi ning neid koos ellu viia. Sellega kutsutakse piirkondi, kohalikke kogukondi, ettevõtjaid, koole ja kodanikuühiskonda üles jagama teavet kliimamuutuste ja keskkonnaseisu kohta. See annab kõigile võimaluse ise midagi kliimakriisi leevendamiseks ära teha. Pakti toel julgustatakse inimesi ja organisatsioone võtma konkreetseid meetmeid, mille eesmärk on vähendada enda tekitatud kasvahoonegaaside heidet ja/või kohaneda kliimamuutuste vältimatu mõjuga. Komisjon soodustab vabatahtlike kohustuste võtmist (avalikus sektoris) ning toetab asjakohaseid algatusi teadmiste jagamise ja suutlikkuse suurendamise kaudu, et võimendada algatuste mõju ning innustada võtma uusi meetmeid nii Euroopas kui ka kõikjal maailmas. Loe lähemalt [SIIT](#).

Lisaks kuulutas Euroopa Komisjon välja avaliku konkursi, millega kutsutakse inimesi ja organisatsioone kandideerima kliimapakti saadikuks. Kliimapakti saadik on teistele eeskujuks ning kaasab kogukonda kliimavaldkonna ettevõtmistesse. Loe lähemalt [SIIT](#).

**Me ei alusta päris nullist:
Euroopa kliimapaktt tugineb
olemasolevatele meetmetele ja
hõlbustab nende elluviimist,
lisaks käivitatakse uusi tegevusi,
mille raames pakutakse õppimis-,
vahetus-, ühisloome- ja koostöövõimalusi.**

ELI METAANI-STRATEEGIA

Strateegias esitatakse ELis võetavad meetmed inimtekkelise metaaniheite vähendamiseks

Euroopa Komisjon avalikustas 14. oktoobril ELi metaanistrateegia, mis keskendub metaaniheite vähendamisele energeetika-, põllumajanduse- ja jäätmesektoris, kust on pärit enamik inimtegevusest põhjustatud metaaniheitest. Euroopas on ligi 53% inimtekkelisest* metaanist põllumajandusliku päritoluga. Üks strateegia peamistest eesmärkidest on parandada metaaniheite andmete täpsust, st metaani heitkoguste mõõtmist ja aruandlust. Nähakse vajadust standardiseeritud andmekorje järele, toetatakse sõltumatu rahvusvahelise metaaniheite vaatluskeskuse loomist ning metaaniheite satelliidipõhise avastamist ja seiret.

PÕLLUMAJANDUSES FOOKUSES UUED TEHNOLOOGIAD

Põllumajandussektoris on fookuses uuenduslikud metaaniheidet vähendavad tehnoloogiad, söödaratsioonid ja tõuaretuse korraldamine. Sellele aitavad kaasa ka sihipärased teadusuuringud tehnoloogia, looduspõhiste lahenduste ja söötmistavade muutmise kohta. Samuti peetakse oluliseks põllumajanduses bioenergia lahenduste rakendamist. Lisaks moodustatakse 2021. aasta juuniks ekspertrühm, et analüüsida põllumajanduses tootmise elutsükli jooksul tekkiva metaaniheite parameetreid. Koostöös ekspertidega töötatakse välja parimate tavade ja kättesaadavate tehnoloogiate loetelu heitmete vähendamiseks 2021. a. lõpuks.

**Metaaniheite puhul on oluline teha vahet loodusliku ja inimtekkelise päritoluga metaaniheitel. Ligikaudu 41% kogu maailma metaaniheitest pärineb looduslikest allikatest (biogeen-sed), näiteks märgaladelt või metsa- või maastikupõlengutest.*

Loe lähemalt [SIIT](#).

KOROONAKRIISI ÕPPE-TUNNID JA ROHELINE TULEVIK

Lühiülevaade ELi põllumajanduse tulevikukonverentsil räägitust

2020. a. ELi põllumajanduse väljavaadete konverents toimus 16. ja 17. detsembril veebikonverentsi vormis. Seekordne põllumajanduse aastasündmus kajastas Covid-19 kriisist saadud õppetunde ja uuris võimalusi roheliseks taastumiseks. Konverentsil tutvustati traditsiooniliselt Euroopa Komisjoni koostatud sektoripõhiseid turuväljavaateid ning vahendati praktilisi kogemusi rohemajanduse vallas eri liikmesriikide põllumeeste, toidutööstuse ja jaemüügisektori esindajatelt. Samuti tutvustati ELi uuringu „Uue põlvkonna põllumehed“ tulemusi. Konverentsi avakõnes kiitis Euroopa Komisjoni president Ursula Von der Leyen põllumeeste tegetsemist kriisi tingimustes ning rõhutas nende keskset rolli ELi rohepöördes, „Talust talidrikule“ ning elurikkuse strateegiate rakendamisel. Põllumajandusvolinik Janusz Wojciechowski märkis oma esimese ametis oldud aasta saavutustena tõhusat koroonakriisi juhtimist, põllumajanduse eelarve kokkuleppimist (tema hinnangul suurenemist) ning ELi rohelepe elementide välja töötamist. Lisaks rääkis ta maapiirkondade noortele ligiõmbavaks muutmise ning nende tuleviku kindlustamise vajadusest ja ELi toiduainete müügi-edenduspoliitikast kolmandates riikides. Europarlamendi põllumajanduskomitee juht Norbert Lins kõneles ELi eelarvekokkuleppe saavutamise tähtsusest ning edasiste parlamendi, nõukogu ja komisjoni vaheliste kolmepoolsete läbirääkimiste olulisusest tõhusa põllumajanduspoliitika saavutamiseks. Konverentsi ettekandeid vaata [SIIT](#).

COVID-19 SUURENDAB NÄLJAHÄDA MAAILMAS

Maailma toiduorganisatsiooni FAO asedirektor Beth Bechol tutvustas kolme stsenaariumi näljahäda võimalikest arengutest koroonakriisi tagajärjel. Maailma elanikkonna kasv 2020. a. väheneb 4,9 – 10% võrra ning tõuseb järgmisel aastal taas 3 – 5,4%, maailmas on alatoidetud inimeste hulk vastavalt 83 – 132 miljonit. Kriis põhjustab toiduga varustamise katkestusi nii liikumispiirangute kui haigestunud inimeste töölt kõrvalde jäämise tõttu, transpordi ja logistika probleemide tõttu ning lisab erinevaid probleeme juba olemasolevatele (rändtirtsud Aafrikas, seakatk, kliimamuutus jne). Muutused toimuvad ka tarbija nõudluses majanduskasvu pidurdumise ja sissetulekute vähenemise tõttu, kasvab nõudlus põhitoiduainete ja kaua säilivate valmislootude järele, toiduteenuste sektori tegevus aeglustub, suureneb e-kaubandus ja kodutarbimine. Covid-19 põhjustas kohe-seid katkestusi toidu tarneahelas: FAO andmetel oli maailmas katkestusi 86% koolitoidu programmidel, 68%-l toidu müügil avalikes kohtades piirangute tõttu, 57%-l turgude tegevustest, 40% toidutarnetest olid katkestatud, 60% toiduainetel tõusis hind. FAO on koostanud mitmekülgse kriisist taastumise programmi, mis hõlmab andmete kogumist

FIRST SCENARIO

World economic growth to be -4.9 percent in 2020 and +5.4 percent in 2021

+ 83 million undernourished in 2020

SECOND SCENARIO

World economic growth to be -7.0 percent in 2020 and +3.3 percent in 2021.

+103 million undernourished in 2020

THIRD SCENARIO

World economic growth to be -10 percent in 2020 and +0.3 percent in 2021

+ 132 million undernourished in 2020

ja analüüsi, kaubanduse edendamist, kõige haavatava-mate ühiskondade ja gruppide kaitset ning riskijuhtimist, edasiste zoonootiliste pandeemiate vältimist ning toidusüsteemide muutmist kriisidele vastupidavamaks.

MILLINE ON LOOMADE ROLL KESTLIKES TOIDUSÜSTEEMIDES?

Imke J.M. de Boer Wageningeni ülikoolist kõneles, et kehtlike toidusüsteemide üles ehitamiseks peame esmalt kokku leppima keskkonnatingimuste piirid - milline on heidete koguhulk, vee- ja maakasutus, mida aktsepteerime, ELi eri piirkondades ja maakeral tervikuna? Lisaks tuleb defineerida, millisena tahab ühiskond toidusüsteeme näha, sh elanike õigus tervislikule toitvale toidule, aga ka nt loomaõigused - juhul, kui kaasame loomad oma toidusüsteemi. Tervisliku toidu tootmiseks peame kasutama maakera loodusressursse kõige efektiivsemal viisil. Seega peaksime kasutama haritavat maad toidu, mitte loomasööda tootmiseks - praegu kasutame kogu maailmas umbes 40% põllumaast sööda tootmiseks. Selle asemel peaksime taimse dieedi jaoks toodetava toidu kõrvalsaadused ja ülejäägid viima tagasi toidusüsteemi. Nendega võib toita loomi või viia tagasi otse mulda. Võime toitu toota ka veest, kuid kalad peaksid olema siiski inimestele ja neid ei peaks söötma nt teistele kaladele. Sellisel juhul kasutaksime loodusressursse tõhusaimal võimalikul viisil. See tähendab aga, et loomade arv, keda saame pidada, on piiratud olemasoleva rohumaa hulga. Kui peame loomi sellisel viisil, kasutame põllumaad paremini kui vegan-dieedi puhul. Optimaalne on saada 1/3 inimesele päevas vajalikust valgust (u 60g) loomsetest allikatest. Ainult vegan-dieedi puhul ei suuda me ülejääke tagasi viia looduslikku ringlusse, st taimseid toiduaineid tuleks toota rohkem, kui loomad ülejääke ja kõrvalsaadusi ära tarbiksid. Seega optimaalse loomakasvatuse puhul oleks vaja pisut vähem maad, vett, fosforit ja tulemus mahuks heidete piirmäära sisse. Seega loomade roll kehtlikul toidu tootmisel on tsirkuleerida toidu tootmise ülejäägid, mida inimene ei tarbi, biomassiks ning rohumaa omakorda täisväärtuslikuks toiduks ning väetiseks, mida vajavad teised ökosüsteemid (nt mahepõllumus).

© Euroopa Komisjon

TULEVIKU PÕLLUMEHED – KES NAD ON?

ELi Teadusuuringute Ühiskeskuse uuring farmeritest aastal 2040

16. detsembril avaldas Teadusuuringute Ühiskeskus uuringu tulemused, milles vaadeldi, milline võib põllumajandus välja näha järgnevatel aastakümnetel ja kes töötavad 2040. aastal põllumajanduses ja toodavad meie toitu.

Arvestades praeguseid suundumusi eeldab uuring, et tarbijad hakkavad toidu tootmisse suhtuma veelgi teadlikumalt, samas kui kliimamuutused ja keskkonna halvenemine muudavad põllumajandustootmise üldiselt keerulisemaks. Põllumehed ei saa tulevikus edukaks saamiseks loota ainult varasematele meetoditele. Uuringus määratakse 12 tulevast põllumajandustootjate profiili, kajastades seda, kuidas põllumajandustootjad saaksid uute suundumustega mitmel viisil kohaneda ja nendega saaksid liituda uutel alles tekkivatel meetoditel tegutsevad farmerid.

Profiilide ja esilekerkivate lähenemisviiside mitmekesisusel võib olla tulevasele põllumajandusmaastikule sügav mõju, mis võib häirida väljakujunenud ärimudeleid. Uuringus määratakse kindlaks valdkonnad, kus tuleks põllumajanduse vastupidavust ja toiduga kindlustust tulevikus kaitsta:

- ühtsem poliitika mitmekesisema toidusüsteemi jaoks, millel on erinevad lähenemisviisid keskkonnakaitsele;
- põllumajandustootjate vastupidavuse ümber kujundamise võimaldamine;
- põllumajandustootjate mitmekesisemate ja muudatustele altimate võrgustike haldamine;
- uued suhtlusvormid ja sidemed kodanike ja tarbijatega;
- põllumajandustootja traditsioonilise identiteedi uuesti läbi vaatamine;
- põllumajandustootjate ja maapiirkondade vastastikuse sõltuvuse muutmine.

Neile teemadele tähelepanu pöörates eeldatakse uuringus, et põllumajandussektor ja tootjad panustavad 2040. aastaks aktiivselt üleminekusse kestlikkusele, täites ühiskondlikke ootusi ja olles aktiivne osa lahendusest.

TULEVIKU PÕLLUMEHED: 12 PROFIILI

Uuring tõi kokku põllumajandustootjad ja põllumajanduse ning toiduainete sidusrühmad tööstusest, akadeemilisest ringkonnast, kodanikuühiskonnast ja valitsustest, et analüüsida 14 megatrendi ja nende võimalikku mõju põllumajandusele. Grupp kaalus võimalikke tulevikustsenaariume ja koostas 12 profiili põllumajandustootjatest, kes tõenäoliselt töötavad aastaks 2040 üha mitmekesisemaks muutavas põllumajandussektoris.

Uuringus välja töötatud „adaptiivsed“, „korporatiivsed“, „intensiivsed“ ja „perefondlikud“ põllumeeste profiilid võtavad arvesse paljusid Euroopa põllumajanduse väljakujunenud tunnuseid ja prognoosivad nende arengut koos eeldatavate tehnoloogiliste ja sotsiaalmajanduslike muutustega. Muutused hõlmavad digitaliseerimist ja uusi biotehnoloogiaid, samuti põllumajandusturgude arengut, tarbimisharjumusi ja majanduslikku ebavõrdsust. „Kontrollitud keskkonna“ ja „mobiilse farmeri“ profiilide puhul vaadeldakse esilekerkivaid ja potentsiaalselt häirivaid tehnoloogiaid toidu ja sellega seonduva tootmise jaoks. Profiilid „sotsiaalhooldus“, „taastav“ ja „linnaline“ uurivad sotsiaalseid suundumusi põhjalikumalt. Nende suundumuste hulka kuuluvad linnastumine, tervis ja heaolu, kogukonna loomine ja inimeste suhete loodusega ümber määratlemine. Profiilid „elustiil“, „tõsine hobi“ ja „kogukonna pakkumine“ lähenevad sotsiaalkultuurilistele suundumustele. Need on sellised suundumused nagu töö muutuv iseloom, tagasitulek maale ja aeglane toit (Slow Food), alternatiivsed teadmised ja mitteametlikud valitsemisvõrgustikud.

UURINGU TULEMUSED KASUTATAVAD KOGU ÜHISKONNAS

Uuringu tulemused laiendavad pilti põllumajandustootjatest ning nende võimalikest tulevastest rollidest ja tegutsemiskeskonnast ning pakuvad kasulikke tõendeid poliitikameetmete võimaliku mõju uurimiseks. Need on ka lähtepunkt ja kutse jätkata arutelusid põllumeeste ja põllumajanduse tuleviku üle ELis.

Uuringu eesmärk on ka aidata suurendada teadlikkust ja tuua põllumajandus teistele kodanikele lähemale. Uuringu jaoks välja töötatud materjal tehakse kättesaadavaks ja seda saab kasutada kodanike ja kohalike põllumajandustootjate vaheliste koostööde korraldamise aluseks.

Loe lähemalt [SIIT](#).

DIGIPÖÖRE PÕLLUMAJANDU- SE VÄÄRTUSAHELAS - VÕIMALUSED, VÄLJAKUTSED JA TEADUSE ROLL

Ülevaade EURAGRI konverentsil räägitust

2. - 3. detsembril toimus veebikonverents „Digipööre põllumajanduslikus väärtusahelas - võimalused, väljakutsed ja teaduse roll“. Konverentsil oli üle 1100 osaleja ja selle korraldasid Saksamaa Toidu ja Põllumajanduse Föderaalministeeriumi (BMEL) ning Euroopa Põllumajandusliku Uuringu Algatus (EURAGRI).

Avakõnes nentis Saksamaa põllumajandusminister Julia Klöckner vajadust toetada talunikke digipöördel, luues kõigepealt turvaline seadusandlik raamistik. Ta tõi välja, et Saksamaa on juba eraldanud 50 miljonit eurot katsepõldude rajamiseks, et testida digilahendusi looma- ja taimekasvatustes ning 45 miljonit eurot, et arendada tehisintelligentsi. Saksamaa ja Prantsusmaa eestvedamisel on loodud GAIA X platvorm alternatiiviks USA ja Hiina tehnikahiidudele. Tegemist on sõltumatu ja turvalise pilveteenuse infrastruktuuriga, mis võimaldab ettevõtetel salvestada ja liigutada oma andmeid tasuta. Väga suure tähtsusega digitaliseerimisel on ministri sõnul koostöö riikide vahel, kuid veel pole teada, kuidas ja mis tingimustel see on võimalik. Samuti peab talunikel olema kindlus andmete kasutamiseks, nad peavad olema võrdsetel alustel firmadega, kellega lepinguid sõlmivad.

DIGIPÖÖRDEL ROLL KA ROHELEPPE ÕNNESTUMISES

DG AGRI peadirektor dr. Wolfgang Bartscher rõhutas, et Covid-19 valguses on eriti esile tõusnud digitaliseerimise olulisus ühiskonna ja majanduse toimimisel. Ka roheleppe ja teiste seotud strateegiatega (sh "Talust taldrikule") eesmärkide õnnestumisel mängib digitaliseerimine suurt rolli. Lisaks on ka ühise põllumajanduspoliitika võtmelemendiks digitaliseerimine, tõstes sektori konkurentsivõimet ja vastupanu kriisidele. Samuti muudab see talunike tööd täpsemaks ning ahvatlevamaks noortele. Digitaliseerimine vähendab administreerimise kulusid ning suurendab läbipaistvust, millest võidavad nii poliitikakujundajad kui laiem üldsus. Dr Bartscher toonitas, et on vaja luua keskkond, mis

võimaldab ka väiketalunikel kasutusele võtta digitehnoloogiad, tagades selleks ligipääs lairibaühendusele maa- piirkondades, valmistada ette kompetentne ja usaldusväärne nõuandeteenistus ning kindlustada usaldus andmete jagamisel.

PÕLLUMAJANDUSE DIGITEERIMIST TOETAKSE MITMETE PROGRAMMIDE KAUDU

Järgneval eelarveperioodil on põllumajanduse digiteerimise toetamine fookuses nii ÜPP, programmide Euroopa Horisont kui ka Digitaalne Euroopa kaudu järgmiste tegevuste läbi:

- Euroopa Põllumajanduse Innovatsioonipartnerluse EIP-AGRI toetamine, kus kokku üle 1600 grupi tegelevad probleemide lahendamiseks põllumajanduses nn „alt üles“ printsiibil, sh. 10% neist digilahenduste välja töötamisega, mida lõpptarbijad talunike näol saavad üle võtta.
- Tugevama nõuandeteenistuse arendamine.
- Ühise põllumajanduse andmebaasi loomine (Common Agricultural Database), mis võimaldab üle-Euroopalist andmevahetust.
- Eksperimentaaljaamade loomine tehisintelligentsi (AI) katsetusteks põllumajanduses.
- Investeeringud lairibaühendusse ja digitehnoloogiatesse:
- satelliidiandmed ja infotehnoloogia
- keskkonnaandmed jätkusuutliku põllumajanduse heaks (Agriculture of data)
- digitaalse innovatsiooni keskused (Digital Innovation Hubs)

DIGITEERIMINE MÕJUTAB KOGU TARNEAHELAT

EURAGRI president professor Gerry Boyle lisas, et digiteerimisest saavad olema mõjutatud kõik toiduahela lülid, alustades mulla kvaliteedist ja lõpetades tarbija tervise ning heaoluga. Kaks olulisimat väärtust põllumajandusele, mis digiteerimine endaga kaasa toob, on:

- 1) andmete kogumine
- 2) kogutud andmete väärindamine.

Kui erinevate sensorite abil on juba mõnda aega olnud võimalik andmete kogumine, siis suuremat kasu võimaldaks luua kõikide sensorite kogutud andmete koondamine ja integreeritud tööriista loomine kõikide osapoolte hüvanguks. Probleemiks on osutunud regulatsioonide puudumine andmete omandiõiguste osas ja sobivate ärimudelite puudumine.

DIGITEERIMINE PAKUB MITMEID LAHENDUSI

Tulevikuvisioonis nähakse, et digitaliseerimine pakub lahendusi keskkonna- ja kliimaprobleemidele, võimaldab tõsta loomade heaolu, annab võimalusi suuremaks andmete läbipaistvuseks ja jälgitavuseks, tagab jätkusuutliku taimekasvatuse, tõstab tööviljakust, muudab töö põllumajanduses atraktiivsemaks, võimaldab täppisviljeluse arengut, robotite kasutamist jne.

Peamiste uute toodete/teenustena toodi välja kaugtöö ja monitooringu võimaluste arenemine, rutiinsete protsesside automatiseerimine ja digitaalse kommunikatsiooni teke nii talunike vahel kui talunike suhtlus tarbijaga, digitaalsete müügiplatvormide teke ni põllumajandustoodele kui selleks vajalikele sisenditele. Paremad monitoorimise võimalused lubavad jälgida nt toodete liikumist, võimaldavad tõhusamat haiguste diagnoosimist jne. Tekib võimalus luua online ekspertide süsteemi ja pakkuda masinõppel põhinevat nõu.

Taimekasvatustes tekivad tänu digitaliseerimisele uued taimekasvatussüsteemid, mis kombineerivad nii maapinnalt kui droonidelt kogutud sensorite andmeid ning kasutavad autonoomseid masinaid ja roboteid. Toimub genoomika, proteoomika ja fenotüpiseerimise kiire areng. Loomakasvatustes avanevad suuremad võimalused individuaalsele lähenemisele tänu sensoritele (nt inna määramine), kaamerate abil jäsemehaiguste diagnostika, kaalu jälgimine jne. Paranevad võimalused heidete vähendamiseks. Eksisteerib suur nõudlus integreeritud lahenduste järele.

Toit: digitaalne haiguste jälgimine, võimalused toiduraiskamise vähendamiseks, toidu autentsuse, ohutuse ja kvaliteedi jälgimiseks.

PROBLEEMI NÄHAKSE KONTROLI KADUMISES OMA ANDMETE ÜLE

Tihti peale ei ole head ilma halvata, nii ka digiteerimise puhul. Uuringud on näidanud, et kui andmete suurem läbipaistvus ja jälgitavus muudab farmi majandamise läbipaistvaks pangale, siis tunnetab talunik seda kui kontrolli kadu. Ka automatiseerimisel on oma negatiivne külg; kui võiks arvata, et see lihtsustab taluniku igapäevatööd, vabastades ta kergemast töödest põllul, siis paljud talunikud tajuvad hoopis seda, kui sideme kaotamist maa/loodusega ja ühtlasi enda identiteedi kadu. Lisaks tunnetavad farmitöölised tänu anduritele pidevat pilku kuklas, nn „suur vend jälgib“ tunnet.

Kõige suurema probleemina nähakse, et puudub märguandesüsteem, mis hoiataks varakult, kui tekivad problemaatilised arengud digiteerimises. Jätkuvad sotsiaalsed arutelud selle üle, mida tahame digiteerimisest, kellele kuuluvad andmed, kes omab andmetele ligipääsu, mis on õiglane jne.

Et digiteerimine oleks edukas kõikidele osapooltele, on vaja uusi seadusi, mis lahendaksid tehnilised, eetilised, majanduslikud ja õiguslikud väljakutsed.

VAJA ON SEADUSANDLUST DIGIPROBLEEMIDE LAHENDAMISEKS

Konverentsi kokkuvõttes tõdeti, et põllumajanduslikud andmed on uus väärtuslik majanduslik kaup. Selleks, et digitaliseerimine kujuneks edukaks kõikidele osapooltele, on vajadus uute seaduste järele, mis lahendaksid tehnilised, eetilised, majanduslikud ja õiguslikud väljakutsed seoses digitaliseerimisega.

Lahendada tuleb järgmised probleemid:

- Kes on andmete omanik?
- Selged reeglid andmete jagamise osas.
- Taluniku andmed peavad olema tema enda kasutuses.
- Talunikul peab olema võimalik viia oma andmed vabalt valitud teenusepakkuja juurde.
- Otsustava tähtsusega on talunike usaldus digilahenduste suhtes.
- Vajalik on koostöö nii rahvuslikul kui rahvusvahelisel tasemel, et kasutada maksimaalselt eeliseid, mida digiteerimine võimaldab.
- Tuleb silmas pidada, et uued tulijad põllumajanduses (nagu suured tehnikakontsernid) võivad kujutada ohtu põllumajandusturule.
- Lairibaühenduse kättesaadavuse tagamine kõigile.
- Ligipääsetavuse tagamine avalikele andmetele.
- Elektrooniline aruandlus.
- Õiglane kasu jagamine.

PÕLLUMAJANDUSANDMETE KASUTAMISE JUHIS

2018. a. koostasid EL põllumajandusorganisatsioonid Copa-Cogeca eestvõttel tegevusjuhise põllumajandusandmete kasutamiseks. Juhise kohaselt on juurdepääs tõestele põllumajandusandmetele hädavajalik digitaalse põllumajanduse arenguks ja selleks, et talunikud ja ühistud suudaksid toota rohkem, kasutades samas vähem ressursse. Andmete jagamine peab toimuma õiglaselt ja läbipaistvalt.

Konverentsil osales Triin Hallap.

BREXIT: SÕLMITI ELI JA ÜHENDKUNINGRIIGI KAUBANDUS- JA KOOSTÖÖLEPING

Muutused jõustuvad 1. jaanuarist 2021

Pärast pingelisi läbirääkimisi jõudis Euroopa Komisjon 24. detsembril Ühendkuningriigiga kokkuleppele tulevase koostöö tingimustes Euroopa Liiduga.

Kaubandus- ja koostöölepingu kavand seisab kolmel sambal.

I VABAKAUBANDUSLEPING: UUS MAJANDUS- JA SOTSIAALPARTNERLUS ÜHENDKUNINGRIIGIGA

- Lisaks kaupade ja teenustega kauplemisele hõlmab leping ka muid liitu huvitavaid valdkondi nagu investeringud, riigiabi, maksude läbipaistvus, lennu- ja maanteetransport, energia ja keskkonnahoid, kalandus, andmekaitse ning sotsiaalkindlustuse koordineerimine.
- Leppega nähakse ette nulltariifid ja nullkvoodid kõikidele kaupadele, mis vastavad asjakohastele päritolueeskirjadele.
- Mõlemad pooled on võtnud kohustuse tagada võrdse tingimused. EL ja Ühendkuningriik leppisid kokku uues raamistikus, mis käsitleb kalavarude ühist majandamist ELi ja Ühendkuningriigi vetes.
- Transpordi valdkonnas nähakse lepinguga ette jätkuv ja keskkonnahoidlik õhu-, maantee-, raudtee- ja mereühendus, kuigi turulepääsu võimalused jäävad alla ühisturul pakutavatele.
- Energiavaldkonnas nähakse lepinguga ette uus kauplemise ja omavahelise ühenduse mudel, millega tagatakse avatud ja aus konkurents.
- Sotsiaalkindlustuse koordineerimise valdkonnas on lepingu eesmärk tagada ELi ja Ühendkuningriigi kodanikele mitmed õigused.
- Lepinguga võimaldatakse Ühendkuningriigil aastatel 2021–2027 jätkuvalt osaleda mitmes ELi juhtprogrammis (tingimusel, et Ühendkuningriik maksab ELi eelarvesse rahalist toetust), näiteks programmis „Euroopa horisont“.

II UUS PARTNERLUS MEIE KODANIKE JULGEOLEKU NIMEL

Kaubandus- ja koostöölepinguga luuakse õiguskaitse ja õiguslase koostöö uus raamistik kriminaal- ja tsiviilasjades.

III HORISONTAALNE KOKKULEPE JUHTIMISE KOHTA

- Maksimaalse õiguskindluse andmiseks ettevõtjatele, tarbijatele ja kodanikele selgitatakse juhtimist käsitlevas peatükis, kuidas lepingut täidetakse ja kontrollitakse.

- Siduvad jõustamis- ja vaidluste lahendamise mehhanismid tagavad ettevõtjate, tarbijate ja üksikisikute õiguste austamise.
- Kokkuleppe rikkumise korral võivad mõlemad pooled võtta sektoriüleseid vastumeetmeid.

Leping ei hõlma välispoliitikat, välisjulgeoleku- ja kaitsekoostööd, kuna Ühendkuningriik ei soovinud selles küsimuses läbirääkimisi pidada.

SUURED MUUTUSED ALATES 1. JAANUARIST 2021 - OODATA ON KAUBANDUSTÖKKEID

Isegi ELi ja Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostöölepingu olemasolul toimuvad 1. jaanuaril 2021 suured muudatused. Sel kuupäeval lahkub Ühendkuningriik ELi ühisturult ja tolliliidust ning kõigist ELi poliitikavaldkondadest ja rahvusvahelistest lepingutest. Isikute, kaupade, teenuste ja kapitali vaba liikumine Ühendkuningriigi ja ELi vahel lõpeb. EL ja ÜK moodustavad kaks eraldi turgu ning kaks erinevat regulatiivset ja õiguslikku ruumi. See tekitab mõlemal suunal kaupade ja teenustega kauplemises ning piiriüleses liikuvuses ja muudes suhetes tõkkeid, mida praegu ei ole.

EDASISED SAMMUD

Kaubandus- ja koostöölepingu jõustumine on eriti kiireloomuline küsimus. Komisjon teeb kiiresti ettepaneku nõukogu otsuste kohta, milles käsitletakse lepingu allkirjastamist ja ajutist kohaldamist ning lepingu sõlmimist. Seejärel peab nõukogu kõigi 27 liikmesriigi ühehäälselt otsusega võtma vastu otsuse, millega antakse luba lepingule alla kirjutada ja seda alates 1. jaanuarist 2021 ajutiselt kohaldada. Kui see protsess on lõpule viidud, saab ELi ja Ühendkuningriigi vahelisele kaubandus- ja koostöölepingule ametlikult alla kirjutada.

Seejärel palutakse Euroopa Parlamendil anda lepingule oma nõusolek. Viimase sammuna ELi poolt peab nõukogu vastu võtma otsuse lepingu sõlmimise kohta.

Loe lähemalt [SIIT](#).

ELI TOIDU TARNEAHELA ORGANISATSIOONIDE ÜHISAVALDUS EL-ÜK LEPPE PUHUL

Soovitused meetmeteks, et vältida kaost

Pärast ELi ja Ühendkuningriigi kaubanduskõneluste lõpuleviimist esitasid ELi toiduainete tarneahela organisatsioonid ühisavalduse, milles pakutakse välja kiireloomulised meetmed suurema kaose vältimiseks alates 1. jaanuarist 2021.

On väga positiivne, et läbirääkimised on lõpuks jõudnud lõpuni ja soovime tänada Michel Barnier'd ja tema meeskonda väsimatu töö eest. Eelkõige täname ELi läbirääkimismeeskonda põllumajandus- ja toidusektori vajaduste arvestamise, ühisturu terviklikkuse tagamise ja suurte tariifide vältimise eest, mis oleksid stsenaariumi puudumisel tabanud toiduaineid ja jooke tootvaid ja tarnivaid ettevõtjaid.

Euroopa Liit põhineb tugeval majanduslikul koostööl ja arengul, seetõttu on võrdsete võimaluste tagamine ELi ja Ühendkuningriigi tulevaste suhete jaoks ülioluline. Nüüd kutsume ametivõime tungivalt üles säilitama eeloleval nädalal oma positiivset hoogu ja liikuma alates 1. jaanuarist 2021 uute kaubanduseeskirjade täieliku rakendamise suunas.

Peame hoiatama, et tormised ajad seisavad ees põllumajandus- ja toidusektori ning ELi ja Ühendkuningriigi põllumajandustoodetega kauplemisel umbes 48 miljardi euro väärtuses, kui järgmist etappi ei rakendata tõhusalt.

ELi ja Ühendkuningriigi ametiasutuste jaoks on oluline liikuda välkkiirelt, et ettevõtted saaksid aru uutest kaubanduse nõuetest, et piirikontroll saaks tõhusalt toimida alates 1. jaanuarist ja et komisjonil oleks olemas kriisi reguleerimise protokoll, sealhulgas otsene suhtlus põllumajandus- ja toiduainete tarneahela ettevõtjatega, et tuvastada ja lahendada piirikusimused lähinädalatel ja -kuudel.

Ametiasutused peavad tegutsema välkkiirelt, et ettevõtted saaksid aru uutest kaubanduse nõuetest.

Kiirete lahendusteta jätmine toob kaasa suurema piirikaose ja tarneahela katkemise, mis mitte ainult ei sea ohtu tuhandeid töökohti, vaid mõjutab ka taskukohaste põllumajandustoodete ohutut tarnimist tarbijatele. Arvestades, et põllumajandus- ja toidusektor on üks Brexiti mõjust kõige enam kannatanud sektoreid, kutsume üles kasutama ka ELi 5 miljardi euro suurust Brexiti kohanemisreservi. Täpsemalt soovime tungivalt, et komisjon ja asjaomased asutused rakendaksid viivitamatult alljärgnevat pragmatilisi meetmeid:

- Töötada välja tõhus üleminekuetapp alates 1. jaanuarist 2021 uute kaubanduseeskirjade täieliku rakendamise suunas.
- Tagada inimressursid, tehnilised ja rahalised vahendid uute tolli- ning sanitaar- ja fütosanitaarmedetate rakendamiseks ja jõustamiseks.
- Veenduda, et uued reeglid oleksid selgelt tõlgendatavad ja jõustatavad, et tagada ettevõtetele prognoositavus.
- Taasrõhutada põllumajanduse ja toidu väärtusahela „eluku hädavajalikkus“ olemust ja säilitada „rohelised rajad“ koos muude meetmetega, mis rakendati edukalt Covid-19 sulgemismeetmete ajal, et kiirendada põllumajandussaaduste ja -toodete piiriülest liikumist.
- Töötada välja ja levitada juhiseid ettevõtetele, et võimaldada paremat planeerimist ja valmisolekut.
- Rakendada kiiresti 5 miljardi euro suurune ELi Brexiti kohanemisreserv, eelkõige VKE-dele, põllumajandustootjatele, ühistutele ja kauplajatele, kes juba kannatavad Covid-19 mõju tõttu. Põllumajanduse ja toidusektori tööjõu turvalisus on selles kontekstis eriti oluline.
- Tagada põllumajandus- ja toiduahela käitajate ametlik pidev suhtluskanal suhtlemiseks Euroopa Komisjoni ja riiklike ametiasutustega, et tõstatada probleeme ja lahendada neid lähinädalatel ja -kuudel.
- Kuna Põhja-Iirimaa jääb ühisturu osaks, tuleb pöörata erilist tähelepanu Suurbritannia ja Põhja-Iirimaa vahelisele kaubandusele, et säilitada ühisturu terviklikkus ning tunnistada vajadust püsivate lahenduste järele, eriti SPS-meetmete ja uute märgistamiseskriptide osas.

USA-S KIIDETI ESMAKORDSELT HEAKS KODUSIGADE TAHTLIK GEENIMUTATSIOON

Geenimuundatud sigu võib kasutada nii inimestideks kui ka ravimitootmiseks

USA Toidu- ja Raviamet (FDA) kiitis 14. detsembril heaks esmakordse tahtliku genoomse muutuse kodusigade liinis, keda nimetatakse GalSafe sigadeks ja keda võib kasutada toiduks või inimeste ravimiseks. See on esimene looma geenimutatsioon, mille FDA on heaks kiitnud nii inimestideks kui ka potentsiaalseks terapeutiliseks kasutamiseks. GalSafe sigade tahtlik geenimutatsioon on mõeldud alfa-gal-suhkru kõrvaldamiseks searakkude pinnalt. Alfa-gal-sündroomiga (AGS) inimestel võivad olla kerged kuni raske allergilised reaktsioonid punases lihas leiduva alfa-gal-suhkru suhtes (nt veiselihas, sealihase ja lambalihas).

"Tänane loomsete biotehnoloogiliste toodete heakskiit nii toiduainete jaoks kui ka potentsiaalse biomeditsiinilise kasutamise allikana kujutab endast tohutut verstaposti teadusuuenduste jaoks," ütles FDA volinik Stephen M. Hahn, MD. "Meie rahvatervise missiooni osana toetab FDA kindlalt loomsete biotehnoloogiatoodete edendamist, mis on ohutud nii loomade kui inimeste jaoks. Praegune tegevus rõhutab FDA edukust meie teadusprotsesside kaasajastamisel riskipõhise lähenemise optimeerimisel, mis edendab tiptasemel uuendusi, mida tarbijad saavad usaldada."

GalSafe sigu võib potentsiaalselt kasutada meditsiinitoodete, näiteks verd vedeldava ravimi hepariini allikana, mis ei sisalda tuvastatavat alfa-gal-suhkrut. GalSafe sigade koed ja elundid võivad potentsiaalselt lahendada immuunhülgamise probleemi ksenotransplantaate saavatel patsientidel, kuna arvatakse, et alfa-gal-suhkur on patsientide äratõukereaktsiooni põhjus.

USA Toidu- ja Raviamet toetab kindlalt loomsete biotehnoloogiatoodete edendamist, mis on ohutud nii loomade kui inimeste jaoks.

HINNATI MITMESUGUSEID RISKE

Läbivaatamise raames hindas FDA geenimutatsiooni ohutust loomadele ja nende liha söövatele inimestele, samuti tootearendaja kavatsust turustada geenimutatsiooni selle võime tõttu kõrvaldada alfa-gal-suhkur searakkudel. FDA otsustas, et GalSafe sigadest pärinev toit on elanikele ohutu. FDA ülevaade keskendus ka geenimutatsiooni tõhususe tagamisele andmete hindamise kaudu, mis näitasid, et GalSafe sigadel ei ole mitme põlvkonna jooksul tuvastatavat alfa-gal-suhkru taset.

Läbivaatamise käigus analüüsis FDA võimalikku mõju, mida geenimutatsiooni heakskiitmine GalSafe sigadel võiks avaldada USA keskkonnale ja leidis, et see ei ole suurem kui tavaliste sigade puhul. GalSafe sigade pidamise tingimused on palju rangemad kui tavapärastel kasvatatud sigade puhul. Lisaks ei täheldatud GalSafe sigade puhul loomade ohutusega seotud probleeme, mis erineksid kaubanduslike sigade puhul esinevatest.

FDA hindas ka geenimutatsiooni riski inimeste tervisele ohtlike antibiootikumiresistentsete bakterite tekkimise või selektsiooni soodustamiseks GalSafe sigadel või nende pinnal. FDA jõudis järeldusele, et mikroobide toiduohutusrisk on väike ja seda leevendab muu hulgas GalSafe sigade vähene arv toidutarnetes ja pidev antimikroobse resistentsuse jälgimine.

Kuna tootearendaja taotlus FDA-le ei sisaldanud andmeid toiduallergiade kõrvaldamise või ennetamise kohta, ei hinnatud FDA ülevaatusprotsessis toiduohutust nendele, kellel on hiljuti tuvastatud toiduallergia punasele lihale ja muudele imetajalt pärit toodetele. USA-s põhjustab seda seisundit kõige sagedamini puugihammustus, kui puuk kannab alfa-gal-suhkrut inimese kehasse. Mõnel inimesel käivitab see immuunsüsteemi reaktsiooni, mis hiljem tekitab punases lihas leiduva alfa-gal-suhkru suhtes kergeid kuni raskeid allergilisi reaktsioone.

Oluline on märkida, et neid sigu ei ole hinnatud kasutamiseks ksenotransplantatsiooniproduktidena inimesele siirdamiseks või implanteerimiseks. Selliste inimeste hooldus kasutatavate toodete arendajad peavad enne nende toodete kasutamist meditsiinis esitama FDA-le taotluse ja saama FDA-lt heakskiidu. Loe lähemalt [SIIT](#).

*Rahulikku jõuluaega
ja
edukat koostööd
uuel aastal!*

Lehe väljaandmist toetab:

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Põllumajanduskoda

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

Pärnu mnt. 141
Tallinn 11314
Telefon: 6009 349
E-post: info@epkk.ee
www.epkk.ee